

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**D. Bernardi Primi Clarævallensis Abbatis, Ordinis
Cisterciensium Antesignani, melliflui Ecclesiæ Doctoris
Sermones In Dominicis & Festa per annum**

Bernardus <Claraevallensis>

VI. De Annuntiatione ipsius.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39254

In vigilia Nat. Domini, Sermo V. 79

tione paratus dicere potest ^u: *Paratum cor meum Deus, paratum cor meum.* Habet hodie quidem fructum suum in sanctificationem, crastina die finem habiturus vitam æternam. Videbit enim maiestatem Dei, quod utique vita æterna est: sicut & veritas ait ^x: *Hæc est vita æterna ut cognoscant te solum verum Deum, & quem misisti Iesum Christum.* Reddet ei coronam iustitiæ iustus iudex in illum diem, cui sanè altera non succedet. Tunc videbit & affluet, & mirabitur & dilatabitur cor ipsius. Quousque dilatabitur? Usque ad videndam in se maiestatem Dei. Nolite arbitrari fratres, quòd illam vobis promissionem verbis explicare possimus.

^u Psal. 56. b

^x Ioan. 17. a

Sanctificamini hodie, & estote parati: crastina die videbitis & gaudebitis: & gaudium vestrum implebitur. Quid enim maiestas illa non impleat? Etiam superimplebit & supereffluet, quando mensuram bonam & confertam & coagitatam & supereffluentem dabunt in sinus vestros. Usque adeò quidem supereffluet, ut supra modum in sublimitate excedat, non modo merita, sed & vota, sicut verè potens est facere suprà quàm nos intelligere aut sperare possumus. Nam desideria quidem nostræ in tribus maximè constituta videntur, quod decet, quod expedit, quod delectat. Hæc sunt quæ concupiscimus, omnes quidem omnia, sed aliis magis hoc, alius illud. Ille sic deditus est voluptati, ut nec honestatem satis reputet, nec utilitatem: ille quæstui magis incubans & honestum dissimulat, & iucundum: ille voluptatis pariter & utilitatis negligentior, solum vel maximè honorem sectatur. Nec verò reprehensibile desiderium horum, sed si ibi quæreremus ea, ibi verè inveniremus. Hæc enim ubi verè sunt, unum sunt: atque ipsum utique summum bonum, summa utilitas, summa gloria, summa voluptas. Atque hæc quidem quantum interim capere possumus, expectatio nostra est, & promissa nobis visio maiestatis in nobis, ut Deus sit omnia in omnibus, omne iucundum, omne utile, omne honestum.

*Futura vite
quanta bona
seu premia,
y Luc. 6. f*

*Triplex bonorum
genus appetunt homines:
honestum,
utile, delectabile.*

IN VIGILIA NATIVITATIS DOMINI:

*De Annuntiatione ipsius,
S E R M O VI.*

AUditum audivimus plenum gratia; dignum acceptione; *Iesus Christus filius Dei in Bethlehem Iudæ nascitur.* Anima mea liquefacta est in sermone isto, sed & spiritus meus in præcordiis meis æstuat, iucunditatem hanc & exultationem solito vobis desiderio eructare festinans. Iesus interpretatur Salvator. Quid tam necessarium perditis, quid tam optabile miseris, quid tam utile desperatis? Alioquin unde salus, unde vel tenuis aliqua spes salutis in lege peccati, in corpore mortis, in

*Christus qualis
Salvator
sive medicus,
malitia*

malitia hac diei & loco afflictionis, nisi nova nobis & insperata nascetur? At tu fortè salutem optas, sed curationis acerbiter teneritudinis pariter & ægritudinis propriæ conscius reformidas? Ne timeas, Christus est suavis planè, & mitis, multæ misericordiæ, unctus oleo lætitiæ præ participibus suis, eis nimirum, qui licet non ipsam plenitudinem, de plenitudine tamen huius accipiunt participium unctionis. Ne verò suavem audiens inefficacem fore autumes Salvatorem, additur etiam, *filius DEI*. Qualis enim Pater, talis Filius, qui subest cum voluerit posse. Aut forsitan utilitate salutis & iucunditate unctionis audita, nescio quid submurmuras, puto etiam de honestate sollicitus. Salvatorem tibi gratularis adesse, utpote iacens paralyticus in grabato, aut magis inter Hierusalem & Hiericho semivivus in via. Amplius autem lætaris nec durum esse medicum, nec gravibus uti medicinis, ne tibi forsitan intolerabilior videatur brevis ipsa curatio, quàm diuturna ægritudo. Sic nimirum, sic usque hodie multi pereunt medicum fugientes, quod IESUM quidem noverint, sed Christum nesciant, humano sensu de multitudine & malignitate morborum, paratæ sibi medelæ molestiam æstimantes.

Iam verò si certus es de Salvatore, & nihilominus Christum esse cognoscis non utentem cauterio, sed unguento; non ustione, sed unctione curantem: unum adhuc arbitror ingenuam posse movere creaturam, ne fortè (quod absit) Salvatoris huius non satis condigna videatur esse persona. Puto tamen non usque adeo ambitiosus es & gloriæ cupidus, aut zelator honoris, ut ab uno quopiam è conservis tuis si præstare possit hanc gratiam suscipere detractares. Nam si Angelus aut Archangelus esset, vel ex superiori quovis ordine Spirituum beatorum, multo minus animositas tua, quod causaretur, haberet. Nunc autem tanto ampliore tibi devotione suscipiendus est iste Salvator, quanto differentius præ cæteris omnibus nomen hæreditavit IESUS Christus filius DEI. Et vide si non evidentius hæc tria ad pastores loquens Angelus commendavit, gaudium magnum quod evangelizabat, exponens: *Quia, inquit, natus est vobis hodie Salvator qui est Christus Dominus.* Exultemus igitur, Fratres, in hac nativitate, & multipliciter gratulemur in ea, quam & salutis utilitas, & unctionis suavitas, & filii Dei maiestas tam eleganter illustrat, ut nihil desit ex omnibus quæ desiderantur, nec commodum, nec iucundum, nec honestum. Exultemus, inquam, ruminantes, intra nosmetipsos, & invicem eructantes suave verbum, eloquium dulce; *Iesus Christus filius Dei nascitur in Bethleem Iudæ.*

Nec mihi quis ad ista respondeat indevotus, ingratus, irreligiosus: Non est hoc novum, olim auditum est, olim factum est; olim natus est *Christus.*

Luc. 2.
In Christo
salvatore tria
consideranda.

In vigilia Nat. Domini, Sermo VI. 81

Christus. Ego enim dico, olim & ante. Nec mirabitur olim & ante, cui propheticū illud occurrerit: ^b *In æternum & ultra.* Natus est ergo Christus non modò ante hæc nostra tempora, sed ante tempora universa. Verum illa quidem nativitas posuit tenebras latibulū suum, imò verò lucem magis habitat inaccessibilem: latet in corde Patris, in monte umbroso & condenso. Ut ergo aliquatenus innotesceret, natus est; & in tempore natus ex carne, natus in carne factum est Verbum caro. Quid tamen mirum si usque hodie dicitur in Ecclesia, *Christus Filius DEI nascitur*, quando tam longè antea dicebatur (haud dubium quin de ipso) ^c *Puer natus est nobis?* Olim ^e Esai. 7. b
coepit audiri verbum hoc, & nemo Sanctorum aliquando fastidivit. Si quidem IESUS Christus Filius D E I, heri & hodie & in æternum. Hinc nimirum primus homo omnium viventium pater, magnum eructans sacramentum, quod in Christo & in Ecclesia Apostolus postmodum evidentius commendavit, *Relinquet ait* ^d, *homopatrem & matrem, & adha-* ^d Ephes. 5. g
rebit uxori suæ, & erunt duo in carne una. ^e Gen. 2. d.

Hinc nihilominus Abraham pater omnium credentium exultavit, ut videret diem hunc, & vidit, & gavisus est ^e. Alioquin quando servum ^e Ioan. 8. g
iurantem sibi per Deum cœli, sub femore suo manum ponere præcepisset, nisi ipsum utique Deum cœli ex eodem nasciturum femore prævidisset ^f? Hoc quoque consilium cordis sui homini secundum cor suum ^f Gen. 24. a
revelavit Deus, qui iuravit veritatem, & non frustrabitur eum: *De fructu,* ^f Patrum antiquorum desideria erga Christum nasciturum
inquitur ^g, *ventris tui ponam super sedem tuam.* Unde & in Bethleem ^g *Iuda nascitur* (sicut ait Angelus) *civitate David* ^h, utique propter veritatem Dei ad confirmandas promissiones Patrum. Hoc etiam multifariè, ^g Psal. 131. b
multisque modis, cæteris revelatum est Patribus & Prophetis ^h. Absit ^h Luc. 2. a
autem ut à diligentibus Deum aliquando fuerit negligenter auditum, nisi fortè negligere videbatur, qui dicebat ⁱ: *Obsecro Domine, mitte quem* ⁱ Heb. 1
missurus es: aut fastidire, qui clamabat ^k: *Vinam dirumperes cœlos & descenderes,* cæteraque similia. Id ipsum deinde Apostoli sancti viderunt ^k Exod. 4. c
& audierunt, & manus eorum tractaverunt de verbo vitæ, quibus singulariter aiebat ^l: *Beati oculi qui vident quæ vos videtis.* Postremo hoc ^l Esai. 64. a
idem nobis quoque servatum est fidelibus, utique thesauris fidei commendatum, ipso æquè dicente ^m: *Beati qui non viderunt, & crediderunt.* ^m Matt. 13. c
Pars nostra hæc in verbo vitæ. Nec sanè contemptibilis, ex qua nimirum vivitur, & qua vincitur mundus: quoniam iustus ex fide vivit ⁿ. Et hæc ⁿ Ioan. 20. g
est victoria quæ vincit mundum, fides nostra. Hæc est quæ velut quoddam æternitatis exemplar præterita simul & præsentia ac futura sinu quodam vastissimo comprehendit, ut nihil ei prætereat, nihil pereat, præceat nihil. ^o Abac. 2. a

Sermones S. Bernardi.

L

Merito

p Psal. 72. d
q Psal. 61. a

r Eccl. 19. d

s Psal. 89. a

t Ioan. 20.

U Maius est fide-
dere, quam
videre.

Mysterium
nativitatis et-
si semel olim
peractum, ta-
men etiam de-
bet hodie no-
vum videri.

Merito proinde in testimonium fidei vestrae, ubi facta est vox annunciationis huius in auribus vestris, exultastis in gaudio, egistis gratias, prostrati solo tenus adorastis, concurrentes, velut sub umbra alarum eius, & sub pennis eius sperantes. Nunquid non singulari nativitate Salvatoris audita, clamastis in cordibus vestris dicentes *P*: *Mihi autem adhaerere Deo bonum est?* Aut potius illud quod idem Propheta ait *Q*: *Deo subiecta esto anima mea?* Infelix nimirum: quisquis fide prostratus, corde rigido corpus humiliavit. *Est enim qui humiliatur nequiter, interiora autem eius plena sunt dolo*. Quisquis enim necessitatem suam minus considerat, minus sentit incommoda, minus pericula pavet, minus devotè confugit ad remedia ortae salutis, minus affectuosè se subicit Deo, minus fideliter pfallit *S*: *Domine refugium factus es nobis*. Huius adoratio minus accepta, huius prostratio minus verax, huius humiliatio minus habens, huius etiam victoriosa minus, imò & minus vivida fides. Quid tamen dicit *T*? *Beati qui non viderunt, & crediderunt*. Quasi non videatur ipsum credere, quodammodo iam videre. Sed advertite diligenter cui & quando dictum sit, ei utique, qui arguebatur, quod, quia vidisset, credidisset. Neque enim idipsum est vidisse, & ideo credidisse, quod credendo vidisse. Alioquin Abraham pater, quonam modo Dominicum hunc vidisse diem, nisi credendo, credendus est? Sed & illud quomodo accipietur quod hac nocte cantatum est nobis: *Sanctificamini hodie & estote parati, crastina enim die videbitis maiestatem Dei in vobis*: si non mente videre est, pia devotione representare & recolere fide non ficta, magnum illud magnae pietatis sacramentum, quod manifestatum est in carne, iustificatum est in spiritu, apparuit Angelis, praedicatum est gentibus, creditum est mundo, assumptum est in gloria?

Semper igitur novum, quod semper innovat mentes: nec unquam vetus, quod fructificare non cessat, quod in perpetuum non marcescit. Hoc est enim sanctum, quod non datur videre corruptionem. Hic novus homo, qui nullius unquam vetustatis capax, etiam eos quorum inveteraverunt omnia ossa, in veram vitae transferat novitatem. Inde est, quod etiam in praesenti tam iucundissima annunciatione (si advertistis) congruè satis dicitur non tam natus esse quam nasci. *Iesus Christus filius Dei nascitur in Bethleem Iudae*. Sicut enim quodammodo immolatur adhuc quotidie, donec mortem eius annunciamus; sic videtur & nasci, dum fideliter representamus eius nativitatem. Die igitur crastina videbimus maiestatem Dei, sed sanè in nobis, non in seipso, utique maiestatem in humilitate, virtutem in infirmitate, in homine Deum. Ipse est enim Emmanuel, quod interpretatur *nobiscum Deus*; Et evidentius audi; *Verbum*, inquit,

In vigilia Nat. Domini, Sermo VI. 83

Inquit ^a, caro factum est, & habitavit in nobis. Denique ex tunc & deinceps videmus gloriam eius, sed gloriam quasi unigeniti à Patre, utique plenum gratiæ vidimus, & veritatis. Non enim gloriam potestatis aut claritatis, sed gloriam paternæ pietatis, gloriam gratiæ de qua Apostolus: ^a Ephes. 1. a in laudem, inquit ^x, gloriæ gratiæ suæ.

Sic ergo nascitur. Sed ubi putas? In Bethleem Iudæ: neque enim decet nos ita Bethleem præterire. *Transseamus usque Bethleem*, dicunt pastores ^y, non Bethleem pertransseamus. Quid enim si pauper viculus est? ^y Luc. 2. *Locus humilis nati Salvatoris.* Quid si videtur minima in Iudæa? Ne id quidem incongruum ei qui cum dives esset, propter nos factus est pauper: & cum esset magnus Dominus & laudabilis nimis, parvulus natus est nobis. Et dicebat ^z, *Beati pauperes spiritu*, quoniam ipsorum est regnum cælorum. Itemque: *Nisi conversi fueritis, & efficiamini sicut puer iste, non intrabitis in regnum cælorum* ^a. ^a Matt. 5. a ^a Matt. 18. a Unde etiam stabulum elegit & præsepe, utique domum luteam, & diversorium iumentorum, ut hunc esse scias qui de stercore erigit pauperem, & salvos facit homines & iumenta.

Utinam autem inveniamur & nos Bethleem Iudæ, ut in nobis quoquo dignetur nasci, & audire mereamur ^b, *Quia vobis timentibus Deum orietur sol Iustitiæ!* Forte enim est hoc quod supra meminimus, ad videndam in nobis Domini maiestatem & sanctificatione opus esse, & præparatione. Nam & iuxta Prophetam ^c *facta est Iudæa sanctificatio eius*, quia videlicet omnia in confessione lavantur: & *domus panis* quod Bethleem sonat, ad præparationem fortasse videtur magnopere pertinere. Quomodo enim ille paratus est, ut excipere tantum hospitem possit, qui dicit ^d: *Quia non est in domo mea panis?* Denique quia imparatus erat quidam, necesse habuit amici ostium clausum media nocte pulsare, & dicere ^e: *Quia amicus meus venit ad me de via, & non habeo quod ponam ante illum.* *Paratum cor eius sperare in Domino*, ait Propheta ^f, haud dubium quin de iusto loquens. *Confirmatum est cor eius, non commovebitur.* Non est paratum cor quod non est confirmatum. Scimus autem, ipso eodem teste Propheta ^g, quod *panis cor hominis confirmet*. Non est ergo paratum, sed aridum & exangue cor eius, qui oblitus est comedere panem suum. Est autem paratus & non turbatus, ut custodiat mandata vitæ, qui oblitus ea quæ retro sunt, in ea quæ ante sunt, se extendit. Vides quàm fugienda quædam, quam sit quædam oblivio cupienda? neque enim totus Manasses Iordanem transiit, sed nec totus citra sibi elegit mansionem: Est qui oblitus Domini creatoris sui, & est qui providet eum in conspectu suo semper, oblitus populum suum, & domum patris sui. Et ille quidem cœlestia obliviscitur, hęc verò quæ sunt super terram: iste præsen-

^b Malach. 4. a
Bethleem mystica & moralis expositio.
^c Psal. 113. a

^d Esa. 3. a

^e Luc. 11. a
^f Psal. 111. b

^g Psal. 103.

Oblivio quædam bona, quædam mala: illa terrena negligit, hæc cœlestia.

L 2

præsen-

præsentia, ille futura: iste quæ videntur, ille quæ non videntur: postremo iste quæ sua sunt, ille quæ IESU Christi. Uterque Manasses, uterque obliuioſus: ſed alter quidem Hieruſalem, alter Babylonis obliuioſus. Alter eorum quæ impediunt, & iſte paratus: alter ſanè eorum magis quæ expediunt, & quæ non expedit obliuiſci, atque hic penitus imparatus ad videndam in ſe Domini maiestatem. Neque enim eſt domus panis in qua Saluator oriatur; non eſt Manasses ille cui appareat, qui Iſrael regit, & ſuper Cherubin ſedet ^b, *Appare, inquit, coram Ephraim, Benjamin & Manasse.* Ego arbitror iſtos tres eſſe qui ſaluantur, quos alius quidam Propheta ^a Noe, Daniele, & Iob nominavit: eodem quoque & tribus illis paſtoribus deſignari, quibus nato Angelo magni conſilii, gaudium magnum Angelus euangelizauit.

^a Ps. 79. a

^b Ezech. 14. c

Vide autem ne forte ipſi ſint tres Magi venientes iam non modò ab Oriente, ſed etiam ad Occidente, ut recumbant cum Abraham, Iſaac, & Iacob. Fortè enim non incongruè videbitur ad Ephraim quidem, quod fructificationem ſonat, pertinere thuris oblationem, quod offerre inſenſum dignum in odorem ſuauitatis proprium ſit eorum, quos poſuit Dominus, ut eant & fructum afferant, id eſt, Eccleſiæ prælatorum. Nam & Benjamin *filius dextera* offerat necèſſe eſt aurum, id eſt, ſubſtantiam huius mundi, ut videlicet fidelis populus in parte dextera conſtitutus, à iudice mereatur audire ^k. *Quia eſurivi, & dedisti mihi manducare &c.* Porro, Manasses (ſi tamen iſ eſſe voluerit cui appareat Deus) myrrham offerat mortificationis, quam quidem à noſtra ſpecialiter arbitror profeſſione requiri. Et hæc dicta ſint, ne ad eam partem tribus Manasse, quæ citra Iordanem ſubiſtit, pertineamus: ſed obliuiſcamur magis ea quæ retrò ſunt, extenti & intenti ad anteriora.

^k Matt. 23. d

^l Psal. 118. d

*Christus non
amat cor ti-
tubans, ſed
ſtabile.*

Nunc verò redeamus uſque Bethleem, & videamus hoc Verbum quod factum eſt, quod ſecit Dominus, & oſtendit nobis. Domus panis eſt, ut iam diximus: bonum eſt nos illic eſſe: ubi enim fuerit verbum Domini, non deeſt utique panis qui confirmet cor, dicente Propheta ^l: *Confirma me in verbis tuis.* Nimirum in verbo quod procedit de ore Dei, vivit homo, vivit in Chriſto, vivit in eo Chriſtus. Ibi oritur, ibi apparet: nec omnino amat cor titubans, aut vacillans, ſed ſtabile & confirmatum. Si quis murmurat, ſi quis hæſitat, ſi quis nutat, ſi quis cogitat revolvi in lutum, redire ad vomitum, deſerere votum, mutare proſiſtitum ſuum, non eſt Bethleem iſte, non eſt domus panis. Sola enim fames, & fames valida, in Ægyptum eum deſcendere, porcos pacere, ſi liquas eſurire compellit, ut pote procul agentem à domo panis, à domo patris: in qua etiam mercenarii panibus abundare noſcuntur. Non ergo
in hu-

In vigilia Nat. Domini, Sermo VI. 85

in huiusmodi corde nascitur Christus, cui deest fidei fortitudo, utique panis vitæ; Scriptura teste ^m: *Quoniam iustus ex fide vivit*, quod videlicet animæ vera vita (quæ ipse est) non nisi per fidem interim habitet in cordibus nostris. Alioquin quomodo in illo nascitur IESUS? Quomodo salus oritur illi, quandoquidem vera omnino certaque sententia est ⁿ, quod is tantum *qui perseveraverit usque in finem, salvus erit*? Nam quod minimè inveniatur in eo Christus, nec de eis sit quibus dicitur ^o, *Quia unctiorem habetis à sancto*, ex eo vel maximè constat, quod sine dubio etiam aruit cor illius, ex quo oblitus est comedere panem suum. Multo minùs autem ad filium pertinet Dei, qui huiusmodi est quod non nisi super quietum & humilem ac tementem verba sua requiescat Spiritus ipsius ^p, nec sit ulla societas æternitati, & tantæ mutabilitatis ei qui est, & ei qui nunquam in eodem permanet statu. Cæterum quamlibet firmi, quamlibet fortes in fide, quamlibet parati, quamlibet panibus abundantes, ipso quidem largiente, cui quotidie orantes dicimus ^q, *Panem nostrum quotidianum da nobis hodie*: necesse habemus addere consequenter, *Dimitte nobis debita nostra*. Alioquin *si dixerimus quoniam peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, & veritas in nobis non est* ^r. Nimirum veritas ipse est, qui non simpliciter in Bethleem sed in Bethleem Iudæ nascitur IESUS Christus Filius Dei.

Præoccupemus igitur faciem Domini in confessione, ut sanctificati pariter & parati inveniamur & nos in Bethleem Iudæ atque ita nascentem Dominum videre mereamur in nobis. Cæterum si qua anima eo usque profecerit (quod quidem est multum ad nos) ut sit fecunda virgo, sit stella maris, sit plena gratia, & supervenientem habens in se Spiritum sanctum, puto quod non modo in ea, sed ex ea quoque non dedignabitur nasci. Nemo sanè id sibi arrogare præsumat, nisi quos ipse speciali designatione tanquam digito monstraverit, dicens ^s: *Ecce mater mea, & fratres mei*. Enim verò audi unum ex istis: *Filioli mei, ait* ^t, *quos iterum parturita donec formetur Christus in vobis*. Si enim nasci videbatur in eis, cum formabatur Christus in eis, quomodo non etiam ab eo similiter nasci eum dicere quis præsumat, qui in ipsis quodammodo parturiebat? Et tu quidem impia synagoga hunc nobis filium peperisti, officio quidem matris, sed non matris affectu. Excussisti eum de sinu tuo extra civitatem ejiciens, & elevans super terram, tanquam dicens Ecclesiæ gentium, pariter & Ecclesiæ primitivorum quæ est in cœlis: Nec mihi nec vobis sit, sed dividatur. Dividatur, inquam, non inter utraque, sed ab utroque. Expulsum enim, & exaltatum, & elevatum, & quidem modicè satis; tamen ut nec in tuis esset, mœnibus, nec in terra,

L 3

ferro

^m Abac. 2. a

ⁿ Matt. 10. c

^o 1. Ioan. 2. c

^p Esa. 66. a

Nemo tam perfectus quin egeat hac petitione:

dimitte nobis

debita nostra.

^q Matt. 5.

^r 1. Ioan. 1. c

Tropologia

pulcherrima.

^s Matt. 12. d

^t Gal. 4. c.

Synagoga Christi

sum protulit

sed abiecit.

ferro undiq[ue] coarctasti: ne forte vel hac vel illac excideret, ut videlicet, à te separatus, ad neutram perveniret illarum. Sæva nimirum mater ita abortivum facere voluisti, dum non esset qui excipere posset excussum. Age ergo, quid profeceris, intuere. Undique enim egrediuntur filia Sion, ut videant regem Salomonem in diademate quo coronasti eum. Relinquens matrem adheret uxori suæ, ut sint duo in carne una, & civitate pulsus, atque levatus à terra, omnia trahit ad se, quippe qui est super omnia benedictus DEUS in sæcula, Amen.

IN DIE NATIVITATIS DOMINI:

De fontibus Salvatoris.

S E R M O I.

Grandis quidem est dilectissimi, hodierna Dominica Nativitatis solemnitatis; sed dies brevis cogit brevare sermonem. Nec mirum, si faciamus nos breve verbum, quando & Deus Pater Verbum fecit abbreviatum. Vultis nosse quàm longum quàm breve fecit? *Cælum* (inquit ^a hoc Verbum) & *terram ego impleo*. Nunc caro factum, in angusto locatum præsepio est. *A sæculo*, ait Propheta ^b, & *in sæculo tu es Deus*: & ecce factus est infans diei unius. Ad quid hoc fratres, aut quæ necessitas fuit, ut sic exinaniret se, sic humiliaret se, sic abbreviaret se Dominus maiestatis, nisi ut vos similiter faciatis? Iam clamat exemplo, quod postmodum prædicaturus est verbo ^c: *Discite à me, quia mitis sum & humilis corde*: ut verax inveniatur qui dicit: *Cœpit Iesus facere, & docere* ^d. Obsecro proinde & plurimum rogo fratres, non patiamini sine causa tam preciosum exemplar vobis exhibitum esse, sed conformamini illi, & renovamini spiritu mentis vestræ. Studete humilitati, quæ fundamentum est custosque virtutum, sectamini illam quæ sola potest salvare animas vestras. Quid enim magis indignum, quid detestandum amplius, quid gravius puniendum, quàm ut videns Deum cœli parvulum factum, ultra apponat homo magnificare se super terram? Intolerabilis impudentiæ est, ut ubi sese exinanivit maiestas, vermiculus infletur & intumescat.

^e Tit. 3. b
*Effusio divina
misericordie
in mysterio in-
carnationis.*

Hoc igitur est propter quod exinanivit se formam servi accipiens, qui in forma DEI Patris æqualis erat, sed exinanivit maiestate & potentia, non bonitate & misericordia. Quid enim ait Apostolus? *Apparuit*, inquit ^e, *benignitas & humanitas Salvatoris nostri DEI*. Apparuerat antè potentia in rerum creatione, apparebat sapientia in earum gubernatione; sed benignitas misericordie nunc maxime apparuit in humanitate. Innotuerat Iudæis potestas in lignis atque portentis, unde & in lege sæpius